

Forfatter: Udrag fra Fjorten eventyr og fortællinger

Titel:

Citation: "Fjorten eventyr og fortællinger", i *Fjorten eventyr og fortællinger*, udg. af Marita Akhøj Nielsen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1989, s. 228.

Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ingemann01-shoot-idm140296365481072.pdf> (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Fjorten eventyr og fortællinger

Samtidens dagligliv møder vi i Sphinxen's beskrivelser af bylivet. Det er en tilværelse, hvor man interesserer sig for sin egen handel og vandel (s. 42), lægger vægt på ydre glans, rigdom og fornem byrd (s. 57f), og hvor man af underdanighed over for magthaverne og for egen vindings skyld er villig til at ofre »Huus og Hjem, Ære og Gods, Liv og Blod, Kone og Børn og Alt hvad Dem kjært er«, som Arnolds vært kommer til at udtrykke det (s. 58). Denne verden forholder Ingemann sig noget distanceret til; den skildres, som citatet ovenfor viser, med humor, og den har ingen plads i Arnolds lyksalighed til slut. Ironien over for den indskrænkede borger er ikke mindre i beskrivelsen af kuratoren i Moster Maria; han kommer for skade at ligestille sig med træer og dyr (s. 78) og afslører den højeste værdi i sit univers med en vending som »den velsignede Rigdom« (s. 79, jf i de senere fortællinger f.eks. beskrivelsen af Amalias far s. 177-79). Sværmere, forelskede personer, poeter og gale har denne tørre borgermand ikke meget til overs for (s. 178f). Men Moster Maria afslører dog en positiv værdi ved den borgerlige tilværelse: familien giver i hvert fald en vis tryghed i en farlig verden. Denne familiens positive betydning er mere fremtrædende i Det forbandede Huus, hvor snedkermesteridyllen nok er truet, men genvindes så fuldstændigt, som det er muligt i denne verden. At idyllen i borgerverdenen er skrøbelig og ligefrem kan tvinge sarte naturer ud i vanviddet, viser Varulven; den tilsyneladende harmoni har sine grænser og sin pris. Den filistrøse hverdag fylder ligefrem Frederik Holm i Selv-Citationen med en modbydelighed, så han er villig til at sætte livet på spil for at komme ud over »Livets sædvanlige Sphære« (s. 130); for ham lykkes det dog i modsætning til varulven at indtræde i den bedsteborgerlige ægteskabelige lykke. Også i De fortryllede Fingre går vejen hertil over farlige eksperimenter med tilværelsens dybere lag, dog uden livet som indsats. Men Amalias vej til at blive »en lykkelig Hustru og Moder« (s. 195) går over lig: det må siges at være en dyrt betalt lykke, 229 der først opnås ved en søns og en ungdomskærestes død (Skolekammeraterne s. 195). Den borgerlige lykke står tilmed ikke åben for enhver: gnieren (i Glasskabet), Niels Dragon, der er »et Slags Don Juan i en lavere Sphære« (s. 133), og den gudsforgåene pulcinel, der i sig rummer både Don Juan og Faust, dør i disharmoni, både med sig selv og med den omgivende verden. Selv det mest harmoniske liv i denne verden, som vi møder i slutningen af Det forbandede Huus, giver kun lykke, ikke salighed; en konsekvens af denne erkendelse kan være at give afkald på verden, mest ekstremt hos munken (De tvende Draaber), men tydeligt også hos Guilliemo (Den Fremmede); de kan dø med glæde og fred, for de er forvissede om, at den endelige harmoni først vil opnås hinsides.